

**Beleidsnota
vrijwilligerswerk
mantelzorgondersteuning
maatschappelijke stage
2010-2013**

Gemeente Zoeterwoude

"Alleen kun je niets, je moet het samen doen".

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
1.1	WAAROM DEZE NOTA?	3
1.2	PROBLEEMSTELLING	3
1.3	DOELSTELLING	4
1.4	RELATIE VRIJWILLIGER, MANTELZORGER EN MAATSCHAPPELIJKE STAGIAIR	4
1.5	LEESWIJZER	4
2	SITUATIE ZOETERWOUDE	5
2.1	0-METING VRIJWILLIGERS ENQUÊTE	5
2.2	CONCLUSIE VRIJWILLIGERS ENQUÊTE	5
2.3	SAMENVATTING	7
3	DE VRIJWILLIGER IN BEELD	8
3.1	WAT IS VRIJWILLIGERSWERK?	8
3.2	LANDELIJK EN LOKAAL BELEID	8
3.3	VRIJWILLIGERSORGANISATIES EN ORGANISATIES MET VRIJWILLIGERS	9
3.4	MOTIEVEN VOOR HET VRIJWILLIGERSWERK	9
3.5	TJIDEN VERANDEREN: DE NIEUWE VRIJWILLIGER	9
3.6	VRIJWILLIGERSBELEID IN ZOETERWOUDE	10
3.7	AANBEVELINGEN	11
3.8	TIJDSHEMA	12
3.9	FINANCIËN	13
3.10	EVALUATIE	13
4	DE MANTELZORGER IN BEELD	14
4.1	WAT IS MANTELZORG?	14
4.2	LANDELIJK, REGIONAAL EN LOKAAL BELEID	14
4.3	KNELPUNTEN	15
4.4	MANTELZORGBELEID IN ZOETERWOUDE	16
4.5	TIJDSHEMA	17
4.6	FINANCIËN	17
4.7	EVALUATIE	17
5	DE MAATSCHAPPELIJKE STAGE IN BEELD	18
5.1	WAT IS DE MAATSCHAPPELIJKE STAGE?	18
5.2	ZOETERWOUDESE VISIE	19
5.3	AANBEVELINGEN	19
5.4	TIJDSHEMA	20
5.5	FINANCIËN	20
5.6	EVALUATIE	20
6	VERVOLG	21
6.1	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	21
7	BIJLAGE: UITSLAG 0-METING	21

1 Inleiding

1.1 Waarom deze nota?

De samenleving kan niet zonder vrijwilligers. Vrijwilligers zijn belangrijke pijlers in onze gemeenschap. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), die in 2007 in werking is getreden, steunt voor een belangrijk deel op vrijwillige inzet van burgers. Dit legt een druk op de bestaande vrijwilligersorganisaties. Het werven van nieuwe vrijwilligers is nu éénmaal niet altijd even eenvoudig.

In 2007 is de WMO nota 'Meedoen in de gemeente Zoeterwoude' gerealiseerd. Ter uitwerking van de kaders die zijn gesteld in de WMO nota is deze nota opgesteld. Hierin wordt het gemeentelijk beleid vastgesteld ten aanzien van het ondersteunen van vrijwilligerswerk, mantelzorg en de invulling van de gemeentelijke makelaarsfunctie voor de maatschappelijke stages in het voortgezet onderwijs. Voor het beleid is gebruik gemaakt van de resultaten van een recent gehouden enquête (0-meting).

Tot standkoming

Voor de tot standkoming van deze nota zijn de resultaten van de enquête gebruikt en is gesproken met vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en de zorgconsulent die werkzaamheden verricht voor de gemeente, waaronder de ondersteuning van mantelzorgers. Deze nota is niet alleen geschreven van uit de (wettelijke) eisen en visie van de gemeente maar ook zoveel mogelijk gebaseerd op de gegevens van de vrijwilligers en mantelzorgers in Zoeterwoude. Met ingang van het schooljaar 2011-2012 zijn alle middelbare scholieren in het voortgezet onderwijs verplicht een maatschappelijke stage te lopen. In deze nota wordt ook gekeken hoe de makelaarsfunctie van de gemeente kan worden ingevuld.

1.2 Probleemstelling

Uit de enquête blijkt dat het vinden van vrijwilligers voor bijzondere functies en taken (bestuursstaken) het grootste probleem is voor organisaties. Voor de andere vrijwilligerwerkzaamheden geeft 63% van de vrijwilligersverenigingen aan momenteel voldoende vrijwilligers te hebben.

Bij zorg- en welzijnsorganisaties is het vinden van zorgvrijwilligers het grootste probleem.

Wet- en regelgeving bemoeilijken het werk van de vrijwilligers, waardoor het animo om bestuurslid te worden afneemt. In deze tijd werken steeds meer mensen en hebben zij een voortdurend groeiende keus in hun vrijetijdsbesteding, hierdoor zijn minder mensen bereid om op vaste dagen en tijden vrijwilligerswerk te verrichten.

Niet alle organisaties hebben voldoende kennis om te kunnen bekijken of zij een geschikte stageplaats voor een maatschappelijk stagiair hebben of zouden kunnen creëren. Overigens hebben 27 vrijwilligersorganisaties aangegeven bereid te zijn één of meerdere maatschappelijk stagiaires te plaatsen.

Mantelzorg overkomt mensen. Een naaste in de omgeving heeft zorg nodig, vaak plotseling, en de mantelzorger geeft deze zorg. Deze zorg geven de mantelzorgers meestal geheel belangeloos en men vindt het ook normaal dat dit gedaan wordt. Mensen die (intensief) voor een ander zorgen, herkennen zichzelf vaak niet als mantelzorger. Deze mantelzorgers weten doorgaans dan ook niet dat er allerlei ondersteuningsmogelijkheden zijn om hun taak te vergemakkelijken.

1.3 Doelstelling

Hoofddoelstelling van deze nota is het handen en voeten geven aan het gemeentelijk beleid op het gebied van vrijwilligers, maatschappelijke stages en mantelzorg.

De subdoelstellingen zijn als volgt:

- In de WMO nota staat de doelstelling dat het totale aantal vrijwilligers in 2011 t.o.v. 2008 met 5% moet stijgen. Echter 63% van de organisaties geeft aan voldoende vrijwilligers te hebben, er is dus op dit moment geen groot probleem. Deze doelstelling kan daarom worden bijgesteld tot het behouden c.q. een lichte stijging van het aantal vrijwilligers.

Het vinden van vrijwilligers voor het vervullen van bestuurstaken is het grootste probleem. De stijging moet hier groter zijn ten opzichte van het totaal aantal vrijwilligers. Hier wordt de oorspronkelijke doelstelling van 5% gehandhaafd.

- Voor wat betreft de maatschappelijke stage dient de gemeente vorm te geven aan de verplichte makelaarsfunctie in samenhang met de toekomstige behoeften ten aanzien van vrijwilligers.

De focus ligt hier op het creëren van bewustwording bij en enthousiasmeren van jongeren voor (toekomstig) vrijwilligerswerk.

- Wat betreft de mantelzorg zijn de doelen informatie en advies verstrekken en respijtzorg aanbieden binnen de gemeentegrenzen om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Respijtzorg is het realiseren van tijdelijke vervanging voor de mantelzorger door een vrijwilliger. Voor het realiseren van respijtzorg zijn vrijwilligers nodig.

1.4 Relatie vrijwilliger, mantelzorger en maatschappelijke stagiair

Er is een duidelijke link tussen de vrijwilliger, de mantelzorger en de maatschappelijke stagiair.

De maatschappelijke stagiair moet vanuit de overheid een bepaalde maatschappelijke taak vervullen.

Deze wijze van stage kan worden ingezet bij vrijwilligersorganisaties binnen onze gemeente.

Indien een middelbare scholier vrijwillig werkzaamheden verricht binnen een organisatie en daar goed in begeleid wordt dan kan dit leiden tot de vrijwilliger van de toekomst.

Om mantelzorgers te ontlasten zijn vrijwilligers nodig die de zorg op bepaalde tijdstippen over kunnen nemen, de zogenoemde respijtzorg. De mantelzorger heeft dan de mogelijkheid ook eens iets voor zichzelf te doen en bijvoorbeeld deel te nemen aan sociale- en culturele activiteiten.

1.5 Leeswijzer

Deze nota bevat een aantal hoofdstukken. In hoofdstuk 2 wordt d.m.v. de enquête de huidige situatie in beeld gebracht.

In hoofdstuk 3, 4 en 5 worden respectievelijk de vrijwilliger, mantelzorger en maatschappelijke stage in beeld gebracht. Ook wordt het huidige beleid en visie in deze hoofdstukken beschreven.

De financiële aspecten worden per onderdeel beschreven.

De vervolgstappen met de conclusies en aanbevelingen komen aan de beurt in hoofdstuk 6.

De complete uitslag van de 0-meting is als bijlage (hoofdstuk 7) bij de nota gevoegd.

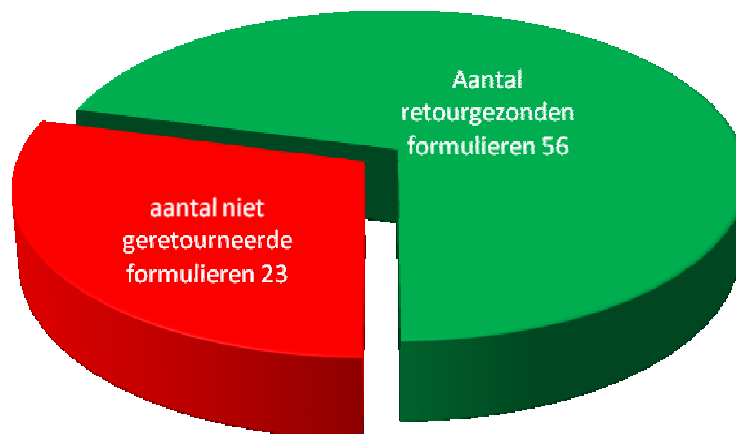

2 Situatie Zoeterwoude

2.1 0-meting vrijwilligers enquête

Inleiding

Als beleidsbepalend instrument is gekozen, conform de beleidsnota “maatschappelijke ondersteuning 2008-2010”, voor een nulmeting. Op 16 april 2009 zijn alle op dat moment bekende organisaties die in meer of mindere mate werken met vrijwilligers benaderd door middel van een enquêteformulier. Van de in totaal 79 verzonden formulieren zijn er 56 geretourneerd, een respons van 71%. Daarmee is voldoende input geleverd voor het bepalen van een algemeen beeld en de behoeften op het gebied van vrijwilligerswerk en de bereidheid tot het meewerken aan maatschappelijke stages.

In de bijlage is de enquête uitgewerkt per vraag, tevens wordt er ingegaan op de resultaten en richting aangegeven. De conclusies op basis van de combinatie van gegevens wordt in paragraaf 2.2 uiteen gezet.

2.2 Conclusie vrijwilligers enquête

Voor vrijwilligers ligt het landelijk gemiddelde op ongeveer 10% van de bevolking. Het totaal aantal vermelde vrijwilligers in de teruggekomen enquête formulieren is 1266. Aan de hand hiervan wordt het totaal aantal vrijwilligers in Zoeterwoude op 1600 geschat. Geconcludeerd kan worden dat het aantal vrijwilligers in Zoeterwoude bijna twee keer zoveel is als het landelijk gemiddelde.

Uit de hoge enquête respons van 71% kan de conclusie getrokken worden dat het vrijwilligerswerk erg leeft bij de organisaties en dat zij bereid zijn hun input te leveren voor het gemeentelijk beleid. De uitkomst is representatief voor de vrijwilligersorganisaties binnen de gemeente. De respons van zorg en welzijnsorganisaties is heel hoog (90%). De overige organisaties hebben een respons van rond de 70%.

Aangezien er geen exemplaren retour ontvangen zijn met de reactie dat de organisatie niet werkt met vrijwilligers wil dat zeggen dat de gemeente de vrijwilligersorganisaties goed in beeld heeft.

De organisaties die het meest met vrijwilligers werken zijn organisaties die zich richten op zorg & welzijn (21%), sport (11%) en cultuur (11%).

De verhouding beroepskrachten/vrijwilligers binnen de organisaties is 10% t.o.v. 90%.

Een uitzondering hierop is de categorie scholen/onderwijs, die werken met 65% beroepskrachten en 35% vrijwilligers.

Bij sportverenigingen en kerkelijke instellingen vinden vrijwilligersactiviteiten plaats door leden. Omdat deze organisaties veel leden hebben is er ook een groot aantal vrijwilligers actief voor de organisatie. Een aandachtspunt zijn organisaties die werken met vrijwilligers die niet via lidmaatschap aan de organisatie verbonden zijn. Deze organisaties moeten meer moeite doen om vrijwilligers te werven.

School/onderwijs, cultuur en zorg & welzijn ontvangen de meeste inkomsten uit subsidies. Plaatselijke kerkelijke en politieke organisaties ontvangen hun financiële middelen door middel van contributie. Uitzondering zijn de Hervormde Jeugdraad en het Katholiek Vrouwengilde, zij ontvangen een jaarlijkse subsidie.

Sportverenigingen ontvangen hun inkomsten uit contributies en sponsorgelden.

Bij de meeste organisaties werken vrijwilligers die ouder zijn dan 50 jaar. Een uitzondering hierop zijn de scholen en de sportverenigingen. De instroom van jongere vrijwilligers vindt bij deze organisaties op natuurlijke wijze plaats. Voor de overige organisaties moet hier meer aandacht aan worden besteed.

De inzet van vrijwilligers op leidinggevende werkzaamheden/coördinatie is minder dan 25% van het totaal aan ingezette vrijwilligersuren. Voor een groot aantal organisaties is het vinden van vrijwilligers voor bijzondere functies en taken (bestuurstaken) het moeilijkst. Het organiseren van cursussen op dit gebied levert een positieve bijdrage.

Voor zorg & welzijnsorganisaties is het vinden van (zorg)vrijwilligers het grootste probleem.

Internet en websites hebben nauwelijks invloed bij de keuze van het vrijwilligerswerk. Dit verklaart ook het feit dat slechts 50% van de organisaties gebruik wil maken van een digitale vrijwilligersvacaturebank. Om het gebruik van internet en websites te stimuleren zal dit communicatiemiddel in de cursus "werving en behoud vrijwilligers" uitgebreid aan de orde komen. Op dit moment is de belangstelling voor de vrijwilligersvacaturebank (28 organisaties) erg laag in verhouding tot de kosten. Wellicht is het enthousiasme groter na de cursus en kan aansluiting bij een digitale vacaturebank worden heroverwogen.

Als een vrijwilliger er eenmaal voor kiest dan doet hij/zij dit voor een lange tijd. Het vrijwilligersbestand is stabiel en het verloop is beperkt.

De vrijwilliger stopt meestal door drukte van studie, werk, gezin of een persoonlijke situatie die zich voordoet. Slechts één keer werd sfeer/samenwerking als reden van stoppen genoemd.

Dat wil zeggen dat de vrijwilliger zich prettig voelt binnen de organisatie.

De grootste behoefte ligt bij een cursus op het gebied van sponsoring. Dit wil zeggen dat de organisaties niet alleen afhankelijk willen zijn van subsidies maar hun inkomsten ook elders willen verkrijgen.

Een nadere kennismaking met het bestuur door middel van een lunch of ontbijt wordt door 40 organisaties (71%) op prijs gesteld.

Wat betreft de maatschappelijke stage geven 27 organisaties (48%) aan hiervan gebruik te willen maken. Dit is een goede score aangezien niet alle organisaties geschikt zijn of de mogelijkheid hebben een maatschappelijke stagiair te plaatsen. 22 organisaties geven aan informatie over de maatschappelijke stage te willen ontvangen. Dat wil zeggen dat men ervoor open staat.

2.3 Samenvatting

Het algemene beeld laat op dit moment geen grote tekorten aan vrijwilligers zien. De vrijwilligers zijn meestal senioren die structurele taken verrichten. Het moeilijkst is het om vrijwilligers te vinden voor bestuurstaken.

Op dit moment beschikken de meeste organisaties over voldoende vrijwilligers maar er dient ook naar de toekomst gekeken te worden.

De meeste inkomsten komen via subsidies maar er is interesse om op andere wijze gelden te verwerven. De interesse in de maatschappelijke stage is groot en informatie hierover is gewenst. De interesse in de vrijwilligersvacaturebank is niet overtuigend. Gelet op de kosten die samenhangen met de vrijwilligersvacaturebank moet worden afgewogen of dit instrument in Zoeterwoude op dit moment moet worden ingezet.

Een groot aantal organisaties wil kennismaken met het gemeentebestuur door middel van een ontbijt of lunch.

3 De vrijwilliger in beeld

3.1 Wat is vrijwilligerswerk?

Definitie

Vrijwilligerswerk kan omschreven worden als:

Werk dat in enig organisatorisch verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van andere mensen of de samenleving. Vrijwilligerswerk is onverplicht maar niet vrijblijvend!

Tegenwoordig wordt de term “vrijwillige inzet” vaak gebruikt. Dit impliceert dat er éénmalige inzet mogelijk is. We spreken dan over de volgende onderverdeling:

- éénmalige inzet: b.v. een éénmalige activiteit of een jaarlijks terugkomende activiteit zoals de Zoeterwoudse wielervedag;
- projectmatige inzet: b.v. een project bij een (sport)club, de inzet is dan voor de duur van het project;
- structurele (langdurige) inzet: b.v. een bestuursfunctie, trainerschap van het F-team voetbal en bezoekwerk voor Zonnebloem, Rode Kruis en kerken.

In onze gemeente zijn ruim 78 verenigingen, stichtingen en andere organisaties actief voor de inwoners van Zoeterwoude. Deze organisaties draaien gedeeltelijk of volledig dankzij vrijwillige inzet. De gemeente Zoeterwoude vindt het belangrijk dat het vrijwilligerswerk blijft functioneren en zich kan ontwikkelen en vernieuwen. Vrijwilligerswerk vergroot de leefbaarheid van de gemeente, bevordert de zelfredzaamheid van de mensen (de door de rijksoverheid gestimuleerde ‘civil society’) en kan isolement van sociaal zwakkeren voorkomen.

Vrijwilligerswerk levert de vrijwilliger iets op, zoals waardering, opdoen van kennis of vaardigheden en sociale contacten. Het belangrijkste voor de vrijwilliger is zijn/haar bijdrage aan de maatschappij. Vaak is het zo dat een lid van een vereniging, kerkgenootschap enz. voor de eigen vereniging of kerk vrijwilligerswerk verricht.

3.2 Landelijk en lokaal beleid

Landelijk beleid

De rijksoverheid is verantwoordelijk voor het beleid inzake de landelijke functies. Zij ondersteunt organisaties op nationaal niveau en heeft een belangrijke functie in de wet en regelgeving die het vrijwilligerswerk aangaan. Door middel van de Beleidsbrief Mantelzorg en Vrijwilligerswerk 2008-2011 en de beleidsbrief basisfuncties Mantelzorg en Vrijwilligerswerk van staatssecretaris Bussemaker geeft de rijksoverheid richting aan de gemeenten voor de uitvoering.

Lokaal beleid

De lokale overheid heeft de primaire verantwoordelijkheid voor het vrijwilligerswerk.

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het maken van beleid op uitvoerend niveau op grond van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO).

De uitgangspunten voor het vrijwilligersbeleid heeft de gemeente Zoeterwoude vastgelegd in de WMO nota ‘Meedoen in de gemeente Zoeterwoude’. Hierin komt vooral het begrip ‘civil society’ naar voren. Hiermee wordt een systeem van verbanden bedoeld waar mensen vrijwillig deel van uitmaken en die niet voortvloeien uit gezin, familie, vrienden, overheid of bedrijfsleven. Dit past in het denken in termen van een ‘terugtrekkende overheid’, waarbij burgers worden geacht meer verantwoordelijkheid te nemen, elkaar te ondersteunen en initiatieven te ontplooiën, in plaats van alle hulp en steun van de overheid te verwachten. In dit systeem spelen vrijwilligers een heel belangrijke rol.

De activiteiten die in de WMO nota worden genoemd zijn:

- het vrijwilligerswerk in Zoeterwoude in kaart brengen (nulmeting)
- het opstellen van een nota vrijwilligersbeleid
- het werven van jonge vrijwilligers

3.3 Vrijwilligersorganisaties en organisaties met vrijwilligers

De manier waarop organisaties zijn georganiseerd is voor een deel bepalend voor de manier waarop met de vrijwilligers wordt omgegaan en de mogelijkheden binnen de organisatie.

Er zijn drie soorten organisatievormen:

- Professionele organisaties waarin een grote hoeveelheid taken worden vervuld door vrijwilligers. De organisatie heeft zelf uren beschikbaar voor begeleiding en ondersteuning van de vrijwilligers
- Semi professionele organisaties waar alleen de coördinator een betaalde beroepskracht is, en die de vrijwilligers ondersteunt en coördineert.
- De overige organisaties waarin er alleen met vrijwilligers wordt gewerkt, waarbij de coördinator ook vrijwilliger is. De meeste organisaties in Zoeterwoude kennen deze laatste vorm.

3.4 Motieven voor het vrijwilligerswerk

Zoals al in paragraaf 3.1 is aangegeven is het belangrijkste motief om vrijwilligerswerk te gaan doen de bijdrage aan de maatschappij.

Maar ook het vergroten van de persoonlijke kennis en de vele contacten zijn redenen om vrijwilligerswerk te doen. Van 'iets voor een ander' willen doen tot werken aan een arbeidstoekomst, van tijdverdrijf tot integreren in de Nederlandse samenleving, van zorgen voor tot enthousiasmeren over hobby of passie: iedereen heeft zijn eigen redenen om zich vrijwillig in te zetten.

Vrijwilligerswerk is echter ook kwetsbaar aangezien het afhankelijk is van de bereidheid van individuen om zich onbetaald voor een ander in te zetten. Door de veranderende maatschappij neemt die bereidheid af. Het wordt moeilijker om mensen te vinden en te motiveren. Daarom is voor het behoud en de ontwikkeling van deze samenleving een goede ondersteuning nodig.

3.5 Tijden veranderen: de nieuwe vrijwilliger

Sinds enkele jaren wordt melding gemaakt van de "opkomst van een nieuw soort vrijwilliger".

Er wordt gesproken van een nieuwe vorm van sociale samenhang en er is een opkomst van de "flex-vrijwilliger". Dit is de vrijwilliger die zich niet zo snel voor langere tijd bindt, kritisch staat tegenover organisatorisch falen en duidelijk maakt wat hij of zijn terug wil krijgen van het vrijwilligerswerk. Volgens de FNV wil de nieuwe vrijwilliger:

- zich meer dan vroeger kunnen ontwikkelen in het vrijwilligerswerk;
- de tijdsbesteding duidelijk afperken (afspraken over de hoeveelheid tijd);
- niet alleen wat geven, maar verwacht ook wat terug te krijgen (ontwikkeling en waardering);
- meer kortlopende activiteiten en projecten doen dan functies vervullen;
- zelf invulling geven aan vrijwilligerswerk;
- een duidelijk afgebakende klus uitvoeren;
- duidelijke afspraken over wat er van elkaar verwacht kan worden;
- een duidelijk, bereikbaar resultaat zien (met evaluatie en terugkoppeling);
- houdt niet van vergaderen maar wil wat doen;
- alleen informatie over het project waar hij /zij op dat moment mee bezig is.

3.6 Vrijwilligersbeleid in Zoeterwoude

De gemeente Zoeterwoude is een kleine gemeente met een bloeiend verenigingsleven. Echter, ook in Zoeterwoude wordt de landelijke tendens dat het steeds moeilijker wordt voldoende vrijwilligers te vinden merkbaar. Dit is een gevolg van de veranderende samenleving en wordt onder andere veroorzaakt door factoren als vergrijzing en toegenomen arbeidsparticipatie door vrouwen. De gemeente acht vrijwilligers onmisbaar voor de samenleving. De uitgangspunten voor het vrijwilligersbeleid heeft de gemeente Zoeterwoude vastgelegd in de WMO nota 'Meedoen in de gemeente Zoeterwoude'. Hierin komen vooral het in kaart brengen (nulmeting) en de ondersteuning van het vrijwilligerswerk naar voren.

Het vrijwilligerswerk in Zoeterwoude wordt ondersteund door middel van:

- jaarlijkse verkiezing van de vrijwilliger van het jaar;
- vrijwilligersverzekering;
- meerjarensubsidieprogramma;
- verdeling Heinekenfonds;
- plaatsing advertentie bij vacatures;
- evenementenkalender;
- deregulering;
- inzetten uitkeringsgerechtigden en "nuggers".

Verkiezing van de vrijwilliger van het jaar

Ieder jaar worden de vrijwilligersorganisaties opgeroepen nominaties te doen voor de vrijwilliger van het jaar. De bekendmaking vindt plaats op de nieuwjaarsreceptie. Ook de andere genomineerden worden dan in het zonnetje gezet.

Vrijwilligersverzekering

Vrijwilligers lopen tijdens hun werk risico's. Onwetendheid en onduidelijkheid in wet- en regelgeving leiden ertoe dat bestuursleden er niets voor voelen om 'zomaar' aansprakelijk te worden gesteld voor letsel- of financiële schade. Voor sommigen is deze aansprakelijkheidskwestie een reden om zich niet langer in te zetten als bestuurslid of vrijwilliger.

Daarom heeft de gemeente per 1 februari 2009 een collectieve vrijwilligersverzekering met uitgebreide dekking afgesloten. Vrijwilligers in de gemeente Zoeterwoude zijn hiermee verzekerd tijdens het uitvoeren van vrijwilligerswerk voor ongevallen en wettelijke aansprakelijkheid.

Ook bestuursaansprakelijkheid voor vrijwilligers is meeverzekerd.

Ook mantelzorgers vallen onder deze verzekering (met uitzondering van de aansprakelijkheidsverzekering).

Het is belangrijk dat vrijwilligers verzekerd zijn, zodat de risico's die zijn verbonden aan hun activiteiten worden gedekt.

Meerjarensubsidieprogramma

Een groot aantal Zoeterwoudse organisaties die met vrijwilligers werken worden ondersteund door middel van een structurele subsidie van de gemeente. Meestal is dit een exploitatiesubsidie, in de overige gevallen een waarderingssubsidie. Doordat de gemeente werkt met een vierjarig subsidieprogramma hoeven de organisaties maar eens in de vier jaar een aanvraag in te dienen. Bij toekenning weten zij dan ook waar zij de komende vier jaar op kunnen rekenen.

Verdeling Heinekenfonds

Van Heineken B.V. ontvangt de gemeente jaarlijks een bedrag om te verdelen onder de Zoeterwoudse organisaties. Dit bedrag is bestemd voor sociaal-culturele doelen. Zoeterwoudse organisaties kunnen een aanvraag indienen voor een bijdrage aan een uitvoering, evenement, voorstelling, aanschaf van materialen e.d.

Plaatsing advertentie bij vacatures

Indien een organisatie een vrijwilliger zoekt, plaatst de gemeente een oproep op de gemeentepagina van het Leids Nieuwsblad en op de website.

Evenementenkalender

Op de gemeentewebsite staat een overzicht van activiteiten en evenementen in Zoeterwoude. Organisatoren van een evenement kunnen via een eigen account hun evenement/activiteit op de kalender plaatsen.

Deregulering

Om de lastendruk voor burgers, vrijwilligersorganisaties en bedrijven te reduceren en de dienstverlening en klantgerichtheid van de gemeentelijke organisatie te verbeteren, heeft de gemeente Zoeterwoude het project "Deregulering gemeente Zoeterwoude" gestart. Uit het onderzoek kwam naar voren dat de aanvraagprocedures voor zowel structurele als incidentele subsidies al eenvoudig en efficiënt zijn. De structurele subsidies worden voor een periode van 4 jaar aangevraagd en vastgesteld. Om het voor de vrijwilligersorganisaties gemakkelijker te maken worden standaard formulieren ontwikkeld voor het aanvragen van structurele en incidentele subsidies. Deze formulieren worden vervolgens digitaal aangeboden via de website van de gemeente Zoeterwoude. In de toekomst moet worden bekeken hoe de digitale dienstverlening kan worden uitgebreid.

Uitkeringsgerechtigden en "nuggers"

Nuggers zijn Niet UitkeringsGerechtigden die als werkzoekend staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf.

In samenwerking met het loket Zorg, Werk en Inkomen wordt bij vrijwilligersvacatures gekeken of er uitkeringsgerechtigden of "nuggers" zijn die ingezet kunnen worden in het kader van maatschappelijke participatie.

3.7 Aanbevelingen

Deskundigheidsbevordering

Vrijwilligers hebben in het onderzoek aangegeven interesse te hebben in cursussen en/of workshops. Opvallend is een algemene behoefte aan handvatten op het gebied van sponsoring en fondsenwerving.

Verder blijkt er behoefte te zijn aan een avond waarin het onderdeel public relations aan de orde komt.

Uit de enquête blijkt dat het vinden van vrijwilligers voor bestuursfuncties het grootste knelpunt is, waarbij de functie van penningmeester het moeilijkst is te vervullen. Door het aanbieden van een cursus penningmeesterschap kunnen potentiële kandidaten worden gestimuleerd om de functie van penningmeester te aanvaarden.

23 organisaties hebben aangegeven een tekort aan vrijwilligers te hebben. Een workshop werving en behoud vrijwilligers is nuttig. In deze workshop wordt ingespeeld op de 'nieuwe vrijwilliger' zoals omschreven in paragraaf 3.5. De nieuwe vrijwilliger moet anders worden benaderd door vrijwilligersorganisaties. De activiteiten moeten meer aansluiten bij de wensen en behoeften van de vrijwilliger. In de workshop moet het gebruik van internet en websites aan de orde komen even als het werven van bestuursleden.

Vrijwilligersvacaturebank

28 organisaties hebben de vraag of zij bij vacatures gebruik zouden willen maken van een vacaturebank met ja beantwoord en 28 organisaties met nee.

Aansluiting bij bijvoorbeeld de digitale vrijwilligersvacaturebank van iDOE, het contactpunt voor vrijwillige inzet in Leiden, zal ongeveer € 1.100 per jaar bedragen. Op dit moment is de belangstelling om gebruik te maken van een digitale vacaturebank te gering in verhouding tot de kosten.

Indien organisaties een vrijwilliger zoeken kunnen zij de vacature aanmelden bij de gemeente. De gemeente plaatst de oproep op de gemeentepagina van het Leids Nieuwsblad en op de website. Van deze mogelijkheid wordt regelmatig gebruik gemaakt en deze beleidslijn wordt doorgezet.

Om vraag en aanbod bij elkaar te brengen zal de gemeente:

- meer bekendheid geven aan de mogelijkheid voor vrijwilligersorganisaties om een vacature door te geven;
- aan burgers die vrijwilligerswerk zoeken de mogelijkheid bieden zich bij de gemeente aan te melden en deze mogelijkheid bekendmaken.

Waardering

Voor het aantrekken en behouden van vrijwilligers is waardering een belangrijke voorwaarde. Uit de enquête blijkt dat veel organisaties op de één of andere manier hun waardering voor de eigen vrijwilligers laten blijken.

Hier ligt duidelijk een verantwoordelijkheid voor de organisaties zelf, maar de gemeente kan ook haar waardering laten blijken. Op de vraag of een ontmoeting met het gemeentebestuur, bijvoorbeeld in de vorm van een ontbijt of lunch op prijs wordt gesteld, antwoordden maar liefst 40 organisaties met ja. Het jaarlijks organiseren van een ontbijt of lunch met de vrijwilligers van een beperkt aantal organisaties biedt de gelegenheid om een stuk waardering te laten blijken, de gelegenheid tot een nadere kennismaking tussen gemeentebestuur en vrijwilligersorganisaties en de mogelijkheid tot een stukje informatieverstrekking.

3.8 Tijdschema

Wat	Wanneer
Deskundigheidsbevordering	
Cursus sponsoring en fondsenwerving	Eerste halfjaar 2010
Cursus werving en behoud vrijwilligers	Tweede halfjaar 2010
Cursus penningmeesterschap	Eerste halfjaar 2011
Cursus public relations	Tweede halfjaar 2011
Hierna jaarlijks een cursus naar behoefte aanbieden	
Vraag en aanbod vrijwilligers	
Bekendmaken van de mogelijkheid tot het plaatsen van een advertentie en vermelding op de website	Doorlopend
Waardering	
Ontmoetingsontbijt of lunch met het gemeentebestuur	Ieder jaar voor een wisselende groep
evaluatie	
Onderzoek gebruik mogelijkheden vraag en aanbod	Eind 2010
Nieuwe enquête	2013

3.9 Financiën

Voor deskundigheidsbevordering wordt in de begroting voor 2010 en 2011 een bedrag van € 4.000 per jaar opgenomen.

Vanaf 2012 wordt structureel een bedrag van € 2.000 per jaar in de begroting opgenomen.

Jaarlijks zijn binnen Holland Rijnland RAS (Regionale Agenda Samenleving) gelden beschikbaar voor deskundigheidsbevordering vrijwilligers. Hiervoor zal een aanvraag worden ingediend en wellicht kunnen één of meerdere cursussen geheel of gedeeltelijk uit de RAS-gelden betaald worden. Een ontmoetingsontbijt/lunch met het gemeentebestuur wordt uit representatie betaald.

3.10 Evaluatie

Over ongeveer 4 jaar zal er opnieuw een enquête worden gehouden om te meten of het gewenste resultaat, het behouden c.q. lichte toename van het aantal vrijwilligers, is gerealiseerd.

Met betrekking tot het vervullen van bestuurstaken wordt gemeten of het aantal vrijwilligers inderdaad is gestegen met 5%.

Eind 2010 wordt bekeken hoe vaak er gebruik is gemaakt van de door de gemeente geboden mogelijkheden om vraag en aanbod samen te brengen. Bij een duidelijke toename van het aantal aanmeldingen bij de gemeente, moet opnieuw worden bekeken of aansluiting bij een vrijwilligersvacaturebank wenselijk is.

4 De mantelzorg in beeld

4.1 Wat is mantelzorg?

Definitie

Het ministerie van VWS omschrijft mantelzorg als volgt:

Mantelzorg is onbetaalde zorg die vanuit een persoonlijke band wordt geboden aan chronisch zieken, gehandicapten en zorgbehoevende ouderen, waarbij deze zorg de gewone zorg van mensen voor elkaar overstijgt in duur, intensiteit of zwaarte.

Deze structurele zorg is langer dan drie maanden en minimaal acht uur per week.

In tegenstelling tot het vrijwilligerswerk kiest de mantelzorg er meestal niet bewust voor mantelzorg te worden. Het overkomt iemand.

Inleiding

Op basis van landelijk onderzoek (SCP/CBS/NIZW) wordt ervan uitgegaan dat 11% van de inwoners (boven de 16 jaar) mantelzorg verleent. Daarvan verleent een derde langdurige zorg (5-10 jaar) en 4% van de inwoners is zwaar belast als mantelzorg. In de gemeente Zoeterwoude zijn er op basis van genoemde percentages ruim 700 mantelzorgers, waarvan ruim 300 zwaar belast zijn.

Om te voorkomen dat deze mantelzorgers overbelast raken en zelf ziek worden is het van groot belang dat deze groep ondersteund wordt.

Met de inwerkingtreding van de WMO per 1 januari 2007 is de aandacht voor de mantelzorg flink toegenomen. Zeker ook omdat mantelzorg, samen met vrijwilligerswerk, een apart prestatieveld is binnen de WMO.

4.2 Landelijk, regionaal en lokaal beleid

Landelijk beleid

De reeds genoemde beleidsbrief voor mantelzorg en vrijwilligerswerk 'Voor Elkaar' 2008-2011 heeft in april 2009 met de beleidsbrief 'Basisfuncties mantelzorg en vrijwilligerswerk' een vervolg gekregen. Hierin wordt een totaal pakket van functies genoemd, waarin mantelzorgers lokaal hun passende ondersteuning kunnen vinden. Dit pakket omvat:

1. Informatie
2. Advies en begeleiding
3. Emotionele steun
4. Educatie
5. Praktische hulp
6. Respijtzorg
7. Financiële tegemoetkoming
8. Materiële hulp

Mantelzorgcompliment

Vanaf 2007 kunnen mantelzorgers een financiële waardering van € 250 van het ministerie van VWS krijgen voor hun inzet: het mantelzorgcompliment. In 2007, maar ook in 2008 hebben minder mensen gebruik gemaakt van deze regeling dan voorzien. Dit had te maken met de zware eisen voor de toekenning en de onduidelijkheid over deze eisen. In 2009 is de aanvraagprocedure vereenvoudigd en de regeling verruimd.

Omdat in 2007 een groot deel gedeelte van de gereserveerde gelden voor het mantelzorgcompliment niet gebruikt is, heeft elke gemeente éénmalig een bedrag ontvangen van het ministerie van VWS. Deze gelden zijn bestemd voor ondersteuning van het plaatselijk mantelzorgwerk.

De gemeente Zoeterwoude heeft een bedrag van € 12.606 ontvangen. Dit bedrag wordt aangewend om de zorgconsulent van Zorgnet Groenwoude gedurende 4 uur per week werkzaamheden te laten verrichten voor de gemeente als coördinator voor de ouderenorganisaties, vrijwilligers en mantelzorgers in Zoeterwoude voor een periode van een jaar. Tevens worden de publicatiekosten van het maandelijks activiteitenoverzicht voor senioren uit genoemd budget betaald. Deze periode loopt van 1 augustus 2008 tot 1 augustus 2009.

Regionaal beleid

Mantelzorgondersteuning, Vrijwillige Hulp Thuis en Vriendendienst worden ook in 2009 weer verricht door Bureau Informele Zorg van Activite Thuiszorg Groot Rijnland. De subsidie wordt via de gemeente Leiden overgemaakt en vloeit voort uit de aan de gemeente overgedragen subsidieregeling Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorgondersteuning.

In maart 2009 hebben de portefeuillehouders van het portefeuillehouderoverleg Sociale Agenda van Holland Rijnland ervoor gekozen om afzonderlijk of in kleiner samenwerkingsverband te bezien hoe vanaf 1 januari 2010 verder te gaan met de mantelzorgondersteuning en de vrijwillige thuiszorg.

Lokaal beleid

De uitgangspunten voor het mantelzorgbeleid heeft de gemeente Zoeterwoude vastgelegd in de WMO nota 'Meedoen in de gemeente Zoeterwoude'. Hierin komen vooral het verstrekken van informatie en advies en het realiseren van tijdelijke vervanging, de zogenoemde respijtzorg naar voren. Mantelzorgers zijn gebaat bij goed advies, informatie over de mogelijkheden van vrijwillige en/of professionele respijtzorg, individuele en/of groepsgewijze begeleiding en bemiddeling bij de inzet van zorg.

Het loket Zorg, Werk en Inkomen en de zorgconsulent spelen hierbij een grote rol, naast alle andere professionals in de eerste lijns gezondheidszorg.

In mei 2009 heeft een informatieve bijeenkomst over mantelzorgondersteuning plaatsgevonden voor de loketmedewerkers en de zorgconsulent, verzorgd door de mantelzorgconsulent van Bureau Informele Zorg. Dit ging met name over (tijdige) herkenning van overbelasting en de ondersteunings- en doorverwijsmogelijkheden die er voor mantelzorgers zijn.

Op verzoek van de gemeente heeft de zorgconsulent in november 2008 een mantelzorgdag met een gevarieerd programma voor alle mantelzorgers in Zoeterwoude georganiseerd. Deze goed bezochte dag werd door de mantelzorgers zeer gewaardeerd.

In april 2009 heeft Bureau Informele Zorg in samenwerking met de zorgconsulent een zogenaamde Jasserie avond voor mantelzorgers georganiseerd in Zoeterwoude.

Uitwisseling van ervaring en een creatieve activiteit stonden deze keer centraal.

4.3 Knelpunten

Mantelzorgers herkennen zich vaak niet als mantelzorger. De zorg die mantelzorgers verlenen wordt door henzelf als vanzelfsprekend gezien. De mantelzorgers weten dan ook dikwijls niet van welke ondersteuning en voorzieningen zij gebruik kunnen maken, waardoor de mantelzorger eerder overbelast kan raken.

Vanwege de aard van de zorg die sommige mantelzorgers geven, kunnen zij niet of nauwelijks van huis gaan. Ze kunnen hierdoor moeilijk gebruik maken van de ondersteuningsmogelijkheden. Daarnaast hebben mantelzorgers soms moeite met het loslaten van de zorg, zij hebben een groot verantwoordelijkheidsgevoel.

4.4 Mantelzorgbeleid in Zoeterwoude

De gemeente Zoeterwoude ziet mantelzorg als een zeer waardevolle vorm van omkijken naar elkaar. Bovendien zorgen mantelzorgers ervoor dat er een kleiner beroep wordt gedaan op de professionele zorg. Om de mantelzorgers in Zoeterwoude te blijven ondersteunen is de gemeente een contract aangegaan met WIJdezorg voor 4 uur per week. De werkzaamheden worden uitgevoerd door de zorgconsulent van WIJdezorg op de locatie Emmaus.

De deelname van Zoeterwoude aan de regionale overeenkomst met Bureau Informele Zorg van Activite Thuiszorg Groot Rijnland is per 1 januari 2010 opgezegd. Het bedrag van € 3.000 dat hiervoor jaarlijks in de begroting is opgenomen komt hiermee beschikbaar voor lokale mantelzorgondersteuning door de zorgconsulent.

Waarom een lokale aanpak?

In het afgelopen jaar is gebleken dat de mantelzorgers de zorgconsulent weten te vinden. Mensen komen op het spreekuur, dat zij houdt op de locatie Emmaus of zoeken telefonisch contact. Het voordeel ten opzichte van een regionale organisatie is dat mensen steeds te maken hebben met dezelfde persoon en het feit dat zij in de eigen woonplaats terecht kunnen. Veel mantelzorgers zijn niet zo mobiel en kunnen ook niet gemakkelijk langere tijd van huis. Bovendien kent de zorgconsulent de mensen en heeft een groot lokaal netwerk.

Taken zorgconsulent:

- het verstrekken van informatie en advies aan mantelzorgers;
- het organiseren van respijtzorg;
- het organiseren van de jaarlijkse mantelzorgdag en een thema-avond.

Het verstrekken van informatie en advies

De zorgconsulent krijgt veel vragen op het gebied van informatie en advies. De zorgconsulent zal vragen van mantelzorgers gaan registreren zodat de gemeente een beeld krijgt van de behoeften van mantelzorgers, het aantal mantelzorgers en de mate van (dreigende) overbelasting, zodat op deze behoeften ingespeeld kan worden.

De zorgconsulent krijgt ook vaak vragen die eigenlijk bij het loket Zorg, Werk en Inkomen van de gemeente thuishoren. Hiervoor verwijst zij door naar het loket.

Bij het loket kan de mantelzorger ook terecht voor praktische en/of materiële ondersteuning zoals het aanvragen van huishoudelijke hulp en hulpmiddelen die in het kader van de WMO verstrekt worden. Voor emotionele steun verwijst zij door naar de maatschappelijk werker van de gemeente Zoeterwoude.

Respijtzorg

Op dit moment bemiddelt de zorgconsulent een enkele keer bij de inzet van respijtzorg. Na de zomervakantie gaat de zorgconsulent beginnen met het werven van een groep vrijwilligers die ingezet kunnen worden voor respijtzorg. Deze vrijwilligers krijgen ter voorbereiding op de werkzaamheden een korte cursus aangeboden. Daarna zal bekendheid worden gegeven aan de mogelijkheid om een beroep te doen op respijtzorg.

Het organiseren van de jaarlijkse mantelzorgdag

De zorgconsulent heeft in november 2008 een mantelzorgdag met een gevarieerd programma georganiseerd voor alle mantelzorgers in Zoeterwoude. Deze dag werd goed bezocht en gewaardeerd door de mantelzorgers. Deze dag zal jaarlijks op de Dag van de Mantelzorg georganiseerd worden.

Tevens zal 1 of 2 keer per jaar een thema avond voor mantelzorgers worden georganiseerd.

Overige taken zorgconsulent

Binnen deze 4 uur per week verricht de zorgconsulent ook nog een aantal andere taken. Zij onderhoudt contact met de ouderenorganisaties, ondersteunt hen en stemt activiteiten af. Tevens zorgt zij voor het maandelijks activiteitenoverzicht dat in het Leids Nieuwsblad wordt gepubliceerd.

Communicatie

Om de mantelzorgers in Zoeterwoude te bereiken en hen te informeren over de ondersteuningmogelijkheden zal de gemeente een informatiefolder samenstellen en huis-aan-huis bezorgen. Tevens zullen huisartsen en fysiotherapeuten geïnformeerd worden. Er wordt bekendheid gegeven aan de mogelijkheid om het mantelzorgcompliment aan te vragen en de voorwaarden die daaraan verbonden zijn door middel van publicatie in het Leids Nieuwsblad en in de informatiefolder.

4.5 Tijdschema

Wat	Wanneer
Contract zorgconsulent voor onbepaalde tijd verlengen	Per 1 augustus 2009
Organisatie mantelzorgdag	Jaarlijks in november
Organisatie thema-avonden	1 à 2 keer per jaar
Opzetten respijtzorg	Vanaf september 2009
Mantelzorgfolder realiseren	2011
Evaluatie	Vierde kwartaal 2010-2011

4.6 Financiën

Structureel wordt met ingang van 2010 een bedrag in de begroting opgenomen van € 13.000. Dit bedrag bestaat uit € 9.000 voor de uren van de coördinator en € 4.000 voor publiciteitskosten. Het bedrag van € 3.000 dat jaarlijks in de begroting is opgenomen voor regionale mantelzorgondersteuning komt per 1 januari 2010 beschikbaar. Voor de periode 1 augustus 2009 tot 1 januari 2010 worden de uren ad € 3.600 en publiciteitskosten ad € 2.500 betaald uit de uitvoeringskosten WMO.

Mantelzorgdag: met ingang van 2010 wordt een bedrag van € 2.000 uit de uitvoeringskosten WMO bestemd voor de mantelzorgdag en thema-avond(en).

Een cursus voor vrijwilligers die respijtzorg gaan verlenen zal eveneens worden betaald uit de uitvoeringskosten WMO. Het gaat om een bedrag van € 600.

Voor het realiseren van de mantelzorgfolder wordt een bedrag van € 1.500 bestemd uit de uitvoeringskosten WMO 2011.

4.7 Evaluatie

Eind 2010 zal worden bekeken in hoeverre respijtzorg wordt ingezet en of vraag en aanbod op elkaar aansluiten. Vervolgens zal er een start worden gemaakt met de folder.

Aan de hand van de interesse voor de thema avonden wordt besloten of deze worden voortgezet.

5 De maatschappelijke stage in beeld

5.1 Wat is de maatschappelijke stage?

Definitie

De Maatschappelijke Stage (MaS) is een leervorm vanuit het voortgezet onderwijs, waarbij door middel van vrijwilligersactiviteiten in een non profit organisatie kennis wordt gemaakt met bepaalde aspecten en onderdelen van de samenleving. MaS is in feite vrijwilligerswerk onder begeleiding. Vrijwilligerswerk is werk dat in georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald voor de samenleving wordt verricht. De maatschappelijke stage moet een toegevoegde waarde hebben en niet als vervanger dienen van betaald werk.

Doelstellingen:

1. Maatschappelijke Stages zijn bedoeld om de bijdrage aan en de betrokkenheid bij de samenleving van jongeren te vergroten.
2. Met de Maatschappelijke Stage wil het kabinet tegemoet komen aan instellingen die met een tekort aan vrijwilligers te maken hebben.

Het invoeren van de Maatschappelijke Stage brengt nogal wat met zich mee: het vinden en creëren van genoeg stageplaatsen, het voorlichten en motiveren van leerlingen, het coördineren van de stages zelf. Maar de MaS biedt ook kansen: betrokkenheid bij de maatschappij, jongeren die na de stageperiode in het vrijwilligerswerk actief blijven (of dit later worden) en het vrijwilligerswerk op die manier verjongen, sociale cohesie en preventief jeugdbeleid. Dit zijn de raakvlakken met de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) waar de MaS goed in past.

In het schooljaar 2011-2012 wordt de maatschappelijke stage verplicht. Dit houdt in dat leerlingen die vanaf het schooljaar 2011-2012 instromen in het voortgezet onderwijs, een maatschappelijke stage moeten lopen van minimaal 72 uur (exclusief de voorbereiding op de stage). Leerlingen die geen maatschappelijke stage hebben afgerond ontvangen geen diploma. De stage zal vanaf 2009-2010 gefaseerd worden ingevoerd.

De ministeries van OCW en VWS hebben gezamenlijk de makelaarsfunctie geformuleerd. De formulering gaat verder dan de maatschappelijke stage en richt zich op het brede vrijwilligersbeleid. De inzet op de maatschappelijke stage vormt slechts een onderdeel van het takenpakket van de maatschappelijk makelaar. De taken zijn:

1. Het versterken van het vrijwilligerswerk in het algemeen en het bieden van passende maatschappelijke stages aan leerlingen die niet zelf een plaats kunnen vinden.
2. Het ondersteunen van organisaties bij het plaatsen van stagiaires en vrijwilligers.
3. Bevorderen dat de stagiair van nu de vrijwilliger van de toekomst wordt.

Voor deze taken ontvangt de gemeente een structureel, jaarlijks oplopend bedrag dat toegevoegd wordt aan het gemeentefonds.

Taak van de scholen

De scholen zijn eindverantwoordelijk voor de voorbereiding en het organiseren van de stage in overleg met de ontvangende vrijwilligersorganisatie. De school zorgt voor het stagecontract, de begeleiding van de leerling in het stagetraject en de evaluatie van de stage.

Taak van de stagebiedende organisaties

Vrijwilligersorganisaties en instellingen die met vrijwilligers werken hebben binnen het beleid rond maatschappelijke stage geen specifieke verplichtingen. Zij worden geacht op basis van vrijwilligheid mee te werken aan de uitvoering van de stages die de scholen moeten organiseren.

5.2 Zoeterwoudse visie

Stand van zaken

Iedere gemeente is verantwoordelijk voor het beleid rond de maatschappelijke stage. De gemeente zorgt voor de ontwikkeling van een effectieve lokale of regionale infrastructuur voor bemiddeling en ondersteuning van het vrijwilligerswerk en de maatschappelijke stage, ofwel: de ontwikkeling van een goede makelaarsfunctie. Aangezien de gemeente Zoeterwoude geen middelbare scholen binnen haar gemeentegrenzen heeft, zet de gemeente vooral in op doelstelling 2, het tegemoetkomen aan instellingen die met een tekort aan vrijwilligers te maken hebben. De onlangs gehouden 0-meting laat bij 23 Zoeterwoudse vrijwilligersorganisaties een tekort aan vrijwilligers zien.

De gemeente Zoeterwoude ziet de maatschappelijke stage als een kans om jonge vrijwilligers te werven. Daarnaast is het van belang organisaties en instellingen te motiveren om te kijken of zij een geschikte stageplaats kunnen bieden en hen te informeren over de doelstellingen van de maatschappelijke stage en hen te ondersteunen in de begeleiding van de maatschappelijke stagiair. De focus ligt hierbij op het creëren van bewustwording bij en enthousiasmeren van jongeren voor (toekomstig) vrijwilligerswerk.

In de vrijwilligersenquête zijn ook twee vragen over de maatschappelijke stage opgenomen. 27 vrijwilligersorganisaties in Zoeterwoude geven aan één of meer maatschappelijk stagiaires te kunnen plaatsen. Gelet op het feit dat niet alle organisaties die met vrijwilligers werken geschikt zijn om een maatschappelijk stagiair te plaatsen, is dit een goede respons te noemen. 22 respondenten geven aan behoefte te hebben aan informatie over de maatschappelijke stage.

Met ingang van 2011 zullen in de regio Holland Rijnland ongeveer 4.400 scholieren hun intrede doen als stagiaire in het vrijwilligerswerk. Dit betekent enerzijds de opdracht aan honderden grote en kleine vrijwilligersorganisaties om ruimte aan stagiaires te bieden. Anderzijds is de maatschappelijke stage ook een kans voor het vrijwilligerswerk om hun organisatie te verjongen en te vernieuwen en een nieuwe generatie vrijwilligers aan zich te binden.

Op dit moment vinden er regelmatig overleggen plaats tussen de gemeenten Zoeterwoude, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Voorschoten. De gemeenten Leiden en Oegstgeest gaan met iDOE (voorheen Waves), het contactpunt voor vrijwillige inzet van Leiden, in zee. IDOE heeft in opdracht van de gemeente Leiden een stagebank ontwikkeld. Omliggende gemeenten kunnen hierbij aansluiten. De gemeenten Leiderdorp en Voorschoten zijn zich nog aan het oriënteren. Het is van groot belang dat scholen, vrijwilligersorganisatie en gemeenten goed met elkaar samenwerken.

5.3 Aanbevelingen

De bemiddelingsfunctie van de gemeente als volgt vormgeven:

Stagebank

Met ingang van 1 januari 2010 aansluiten bij de stagebank van IDOE.

Een site waar vraag en aanbod samenkomen is gewenst. Scholen hebben leerlingen vanuit de gehele regio, dus een regionale voorziening op dit gebied verdient de voorkeur. Hierbij valt op te merken dat een deel van de leerlingen zonder tussenkomst van de stagebank een stageplaats vindt. Zoeterwoudse organisaties kunnen hun stageplaatsen vanaf 1 januari 2010 op de stagebank plaatsen. Beheer en up-to-date houden van de stagebank liggen bij iDOE. Tevens zullen zij ingebrachte stageplaatsen controleren. Een duidelijke gemeentelijke link vanaf de site van de gemeente Zoeterwoude, herkenbaar en laagdrempelig is wel een vereiste. Het zal mogelijk worden gemaakt dat leerlingen, al dan niet via de website van de gemeente, gericht op stageplaatsen bij Zoeterwoudse instellingen kunnen zoeken.

Contact met en ondersteuning van de vrijwilligersorganisaties zal de gemeente vooralsnog in eigen hand houden.

Ondersteuning vrijwilligersorganisaties

- In het najaar 2009 wordt een informatieavond over maatschappelijke stages georganiseerd voor de vrijwilligersorganisaties in Zoeterwoude.
Tijdens deze workshop krijgen de vrijwilligersorganisaties ideeën en handvatten, zodat men binnen de organisatie weet wat men jongeren te bieden heeft, wat jongeren de organisatie kunnen bieden en hoe dit vorm kan krijgen.
- Een deel van het bestaande subsidiebudget voor maatschappelijke stages wordt bestemd voor het creëren van plekken voor maatschappelijke stages door vrijwilligersorganisaties (stimuleringssubsidie)
De voorwaarden voor het inzetten van deze subsidie dienen goed bekeken te worden en afgestemd met buurgemeenten.

5.4 Tijdschema

Wat	Wanneer
Informatieavond voor vrijwilligersorganisaties	Vierde kwartaal 2009
Voorstellen concreet uitwerken: <ul style="list-style-type: none"> - criteria subsidie bepalen - communicatie omtrent stagebank - communicatie omtrent subsidie aan vrijwilligersorganisaties	Vierde kwartaal 2009
Aansluiten bij de stagebank van iDOE	1 januari 2010
Evaluatie	Eind 2010

5.5 Financiën

Voor 2010 is het bedrag dat door de rijksoverheid is toegekend (€ 5.084) opgenomen in de begroting. Voor 2011 is het bedrag € 7.677. Na 2011 zullen de bijdragen door het ministerie van VWS worden voortgezet, maar deze zijn nog niet bekend. Bovengenoemde bedragen zijn aan de Algemene Uitkering toegevoegd.

De kosten voor aansluiting bij de stagebank zijn voor 2010 € 1.200. Uit het bestaande budget wordt € 2.500 aangewezen als stimuleringssubsidie. De overige middelen (€ 1.384) worden beschikbaar gesteld voor deskundigheidsbevordering.

De workshop over maatschappelijke stages voor de vrijwilligersorganisaties kan gegeven worden van de uren die beschikbaar zijn binnen de RAS-gelden (Regionale Agenda Samenleving) van Holland Rijnland.

5.6 Evaluatie

Eind 2010 zal worden bekeken hoeveel Zoeterwoudse organisaties en leerlingen gebruik hebben gemaakt van de stagebank en zal de gemeente besluiten of de aansluiting bij de stagebank van iDOE wordt voortgezet en welke diensten worden afgenomen.

6 Vervolg

6.1 Conclusies en aanbevelingen

Aan de hand van de uitkomst van de enquête worden de volgende aanbevelingen gedaan:

Vrijwilligerswerk

- Het houden van deskundigheidsbevorderingsavonden
- Het organiseren van een ontbijt of lunch met leden van het gemeentebestuur
- Invulling beperkte makelaarsrol vraag en aanbod vrijwilligers

Mantelzorgondersteuning

- Faciliteren zorgcoördinator
- Werven van een groep vrijwilligers voor respijtzorg door zorgcoördinator
- Het maken van een informatiefolder die huis aan huis wordt verspreid
- De organisatie van de mantelzorgdag en thema-avonden continueren

Maatschappelijke stage

- Met ingang van 1 januari 2010 aansluiten bij de stagebank van iDOE
- Een informatieavond organiseren over de maatschappelijke stages om uitleg te geven aan de vrijwilligersorganisaties in Zoeterwoude
- Het geven van een subsidie voor vrijwilligersorganisaties om hen zo te stimuleren plekken te creëren voor maatschappelijke stages

Deze nota zal na vaststelling via de website beschikbaar worden gesteld.

7 Bijlage: uitslag 0-meting